



# Агенција за заштиту животне средине

Министарство заштите животне средине

Република Србија

## Глобални изазови и локална решења - јавно водоснабдевање у Србији

Др Небојша Вељковић, дипл. инж. грађ.



Home About UN-Water Our Work Water Facts News Publications Extranet

Home » News » 'Water for Peace' - World Water Day 2024 campaign launches

'Water for Peace' - World Water Day 2024 campaign launches

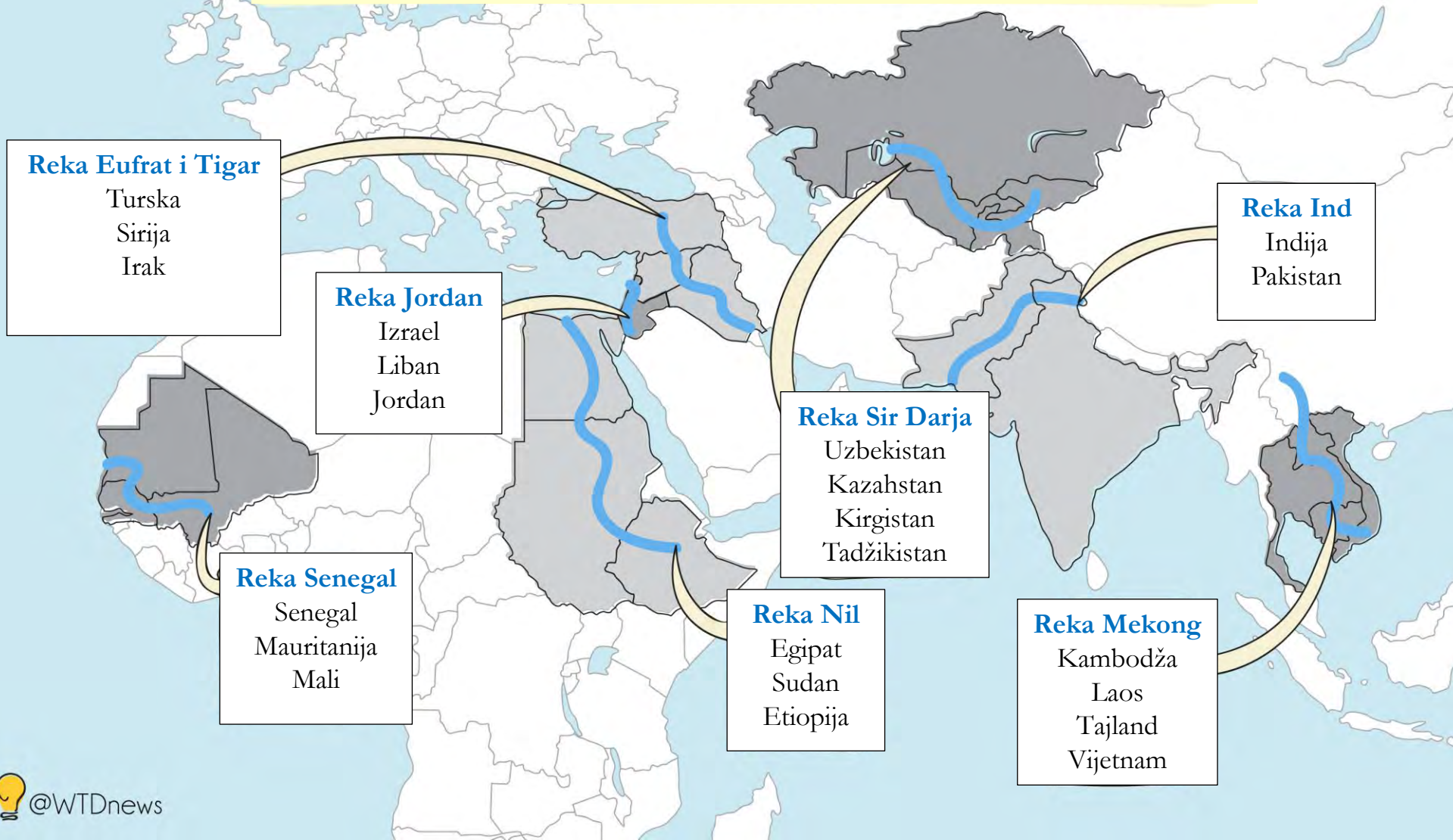
### АГЕНДА

- 22. МАРТ 2024.
- САЛА СКУПШТИНЕ ГРАДА ЧАЧКА

**“ВОДА: ГЛОБАЛНИ ИЗАЗОВ - ЛОКАЛНО РЕШЕЊЕ”**

# MEĐUNARODNI REČNI SPOROVI

## Pregled najvećih svetskih sporova zbog vode







### Sliv reke Jordan (Jordan River Watershed)

Izvor: ESRI Data & Maps, 2006.

Sliv reke Jordan obuhvata delove Libana, Sirije, Izraela, Jordana i Pojas Gaze i Zapadnu obalu (palestinska autonomija). Uz sušnu klimu u ovim siromašnim regionima, voda je najvredniji resurs. Sirija i Izrael su bez ikakvog legitimnog sporazuma o podeli vode preuzeli sve zalihe vode, što je dovelo do nezadovoljstva među drugim zainteresovanim državama.

Tako nestašica vode donosi još više problema u jednom regionu koji je već u trajnom sukobu.

Најгори услови сезонске несташнице воде у Европи за 2019. годину изражени *Индексом експлоатације воде (WEI+)*



Стр. 203, 204

Државе	Индекс експлоатације воде (WEI+)	Статус расположивости
Кипар, Малта, Грчка, Португалија, Италија, Шпанија	> 40%	водни стрес
Румунија	> 20%	на граници водног стреса
Естонија, Данска, Белгија, Пољска, Чешка	19,9% - 10%	изражени недостатак
Северна Македонија (9%), Холандија (6,3%), Србија (5,3%)	9,9% - 5%	умерени недостатак
Француска, Немачка, Албанија, Бугарска, Мађарска, Финска, Литванија, Луксембург, Словачка, Ирска, Швајцарска	4,9% - 1%	висока расположивост
Словенија, Босна и Херцеговина, Шведска, Летонија, Хрватска, Аустрија, Норвешка, Исланд	< 1%	веома висока расположивост

Током последње деценије суше у Европи постале су све учесталије и озбиљније и утичу на сезонску расположивост воде. Климатске промене тако утичу на додатно смањење расположивости водних ресурса углавном у јужној, западној и источној Европи и нашем региону Западног Балкана, а поготову погоршавају природне флукуације у сезонској доступности воде. Као резултат тога, очекује се повећање учесталости, интензитета и утицаја суша.

**Због свега овога и чињенице да укупни тренд не показује никакво побољшање, напротив, погоршање од 2010. године, изгледа мало вероватно да ће се недостатак воде у Европи ублажавати до 2030. године**

# Serbia

HIGHLIGHTS BASED ON COUNTRY REPORTED GLAAS 2018/2019 DATA

25. септембар 2019 - Привредна комора Србије, Ресавска 13-15.

## Сажетак главних резултата анализе и процене водоснабдевања и санитације у Србији (GLASS\*)

**Небојша Вељковић**

(Агенција за заштиту животне средине)

**Александар Шотић**

(Удружење за технологију воде и санитарно инжењерство)

**Драгана Јовановић**

(Институт за јавно здравље Србије „Батум“)

**Александра Дробац**

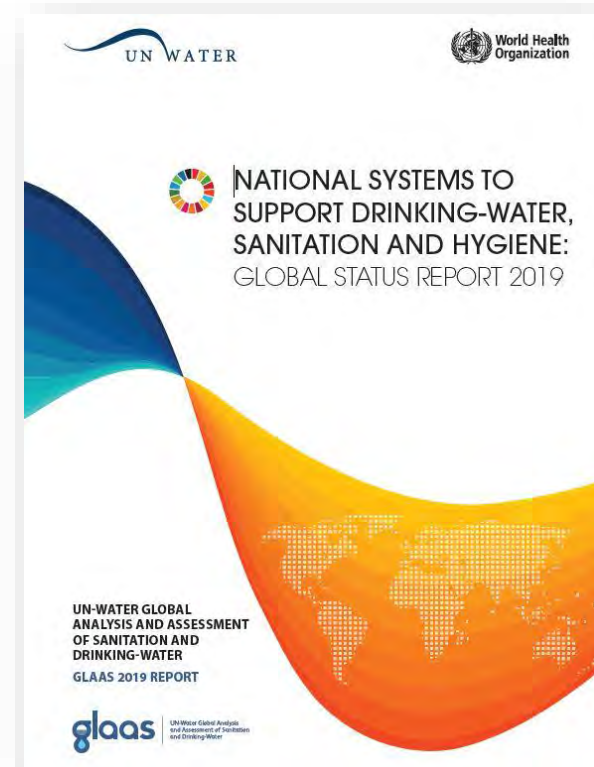
(Министарство заштите животне средине)

**Александра Савић**

(Републичка дирекција за воде)



\* The UN-Water Global Analysis and Assessment of Sanitation and Drinking-Water (GLAAS)





## I. U kojoj mери je Vlada preuzela odgovornost za VSH\* i učinila sebe odgovornom?

	Status politike	Politika je javno objavljena?	Godina usvajanja/očekivana	Status plana	Procenjena finansijska sredstva za Plan?	Dovoljnost finansiranja plana?	Izvršena procena humanih resursa za sprovođenje plana	Dovoljnost humanih resursa za sprovođenje plana	Godina usvajanja/očekivana	Procenjena sredstva
Gradska sanitacija	0,66	✓	2016	🌀	✓	○	✓	○	2019	Nije dostupno
Seoska sanitacija	0,66	✓	2016	🌀	✓	○	✓	○	2019	Nije dostupno
Gradsko vodosnabdevanje	0,66	✓	2016	🌀	✓	○	✓	○	2019	Nije dostupno
Seosko vodosnabdevanje	0,66	✓	2016	🌀	✓	○	✓	○	2019	Nije dostupno

Status politike: ○ Ne postoji nacionalna politika; ● Nacionalna politika je u fazi izrade; ● Postojeća nacionalna politika je u fazi revizije; ● Nacionalna politika je zvanično usvojena.

Status plana: ○ Plan ne postoji; 🌀 Plan je u fazi razvoja; ● Usvojen, ne implementira se; ● Usvojen, parcijalno se implementira; ● Usvojen, potpuno se implementira.

Politika, objavljena, Plan finansijski procenjen i humani resursi procenjeni: ☑ Da; ☑ Ne.

Dovoljnost finansiranja i humanih resursa: ○ Manje od 50% od potrebnih; ● Između 50% i 75% od potrebnih; ● Više od 75% od potrebnih.

NA: Nije dostupno.

Vlada Republike Srbije je intenzivirala razvijanje, usvajanje i unapređenje nacionalne politike za sanitaciju i snabdevanje vodom za piće urbanih i ruralnih sredina, paralelno sa aktivnostima u procesu pristupanja Evropskoj Uniji. Međutim, njihova implementacija nije podržana adekvatnim i dovoljnim kadrovskim i finansijskim sredstvima. U okviru pregovaračkog procesa za Poglavlje 27 su pripremljeni „Specifični planovi implementacije EU direktiva“ u oblasti vode i sanitacije, kojima je izvršena procena neophodnih sredstava, a čije je usvajanje planirano za kraj 2019. godine.

\* VSH: Voda, Sanitacija i Higijena

Sanitacija	Kvalitet kanalisane vode	Uređaji "na mestu" prikupljanja	Voda za piće	Gradsko	Seosko
Testiranje kvaliteta efluenta i mulja u skladu sa standardima	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	Testiranje kvaliteta vode za piće u skladu sa standardima	<input checked="" type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>
Nezavistan nadzor nad primenom upravljana rizikom	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	Nezavistan nadzor nad primenom upravljana rizikom	<input checked="" type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>
Nezavistan sanitarni nadzor nad pružaocem usluga za procenu rizika	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	Nezavistan sanitarni nadzor nad pružaocem usluga za procenu rizika	<input checked="" type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>
Prikupljanje i pregled podataka iz monitoringa koje sprovodi pružalac usluge	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	Prikupljanje i pregled podataka iz monitoringa koje sprovodi pružalac usluge	<input checked="" type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>
<input type="radio"/> Ne sprovodi se ili se nedovoljno radi; <input type="radio"/> Sprovodi se ali se podaci ne koriste; <input checked="" type="radio"/> Sprovodi se i donose se korektivne mere.					
Sanitacija	Gradsko	Seosko	Voda za piće	Gradsko	Seosko
Adekvatnost frekvencije testiranja	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	Adekvatnost frekvencije testiranja	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>
Dovoljnost humanih resursa za aktivnosti nadzora	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	Dovoljnost humanih resursa za aktivnosti nadzora	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Adekvatnost frekvencije testiranja: <input type="radio"/> Nije definisana frekvencija testiranja; <input type="radio"/> manje od 50%; <input type="radio"/> između 50% i 75%; <input checked="" type="radio"/> između 75 i 100%; <input checked="" type="radio"/> 100% propisane frekvencije testiranja Dovoljnost humanih resursa <input type="radio"/> manje od 50% od potrebnih; <input type="radio"/> između 50% i 75% od potrebnih; <input checked="" type="radio"/> Više od 75% potrebnih.					

**Nezavistan nadzor nad kvalitetom vode za piće** se sprovodi, izveštava se o rezultatima i daju se korektivne mere na osnovu procenjenih rizika, dok se vršenje nadzora nad tretmanom otpadnih voda od strane nezavisnih agencija, izveštavanje i davanje korektivnih mera odnosi samo na kvalitet kanalisanih komunalnih otpadnih voda. Neophodno je uspostaviti sistematski nadzor nad objektima za sakupljanje i skladištenje otpadnih voda na mestu stvaranja (npr. septičke jame i poljski toaleti) i prikupljanja, transporta i tretmana fekalnog otpada u ruralnim područjima. Nadzor nad kvalitetom vode za piće i otpadnim vodama nisu podržani dovoljnim ljudskim, tehničkim i finansijskim kapacitetima.



### III. У којој мери доносиоци одлука функционишу повезано и који су подаци доступни за доношење одлука заснованих на доказима?

	Upravlja/ reguliše	Pružā usluge	Prati/ vrši nadzor
Voda za pće	3	1	4
Promovisanje higijene	2	0	1
Osnovna sanitacija	1	1	4
Komunalne otpadne vode	2	1	4
Prikupljanje i tretman fekalnog otpada	1	1	3

NAPOMENA: prikazan broj pokazuje broj uključenih ministarstava i nacionalnih institucija



**Uloge i nivo odgovornosti u VSH sektoru,** počev od ministarstava i lokalnih samouprava koji donose propise i vrše upravljanje i nadzor, pa do pružaoca VSH usluga su definisani zakonom, što obezbeđuje solidnu osnovu za pružanje kvalitetne usluge. Izostanak zadovoljavajućeg nivoa pružanja usluga je posledica organizacijskih i finansijskih nedostataka.

Da bi se postiglo bolje upravljanje i podigao nivo kvaliteta pružene usluge, potrebno je definisati i odrediti lidera za celokupni VSH sektor, koji će sinhronizovati i koordinisati aktivnosti među svim sektorima i sprovođenje mera za unapređenje situacije.



## DOSTUPNOST PODATAKA ZA POTREBE DONOŠENJA ODLUKA

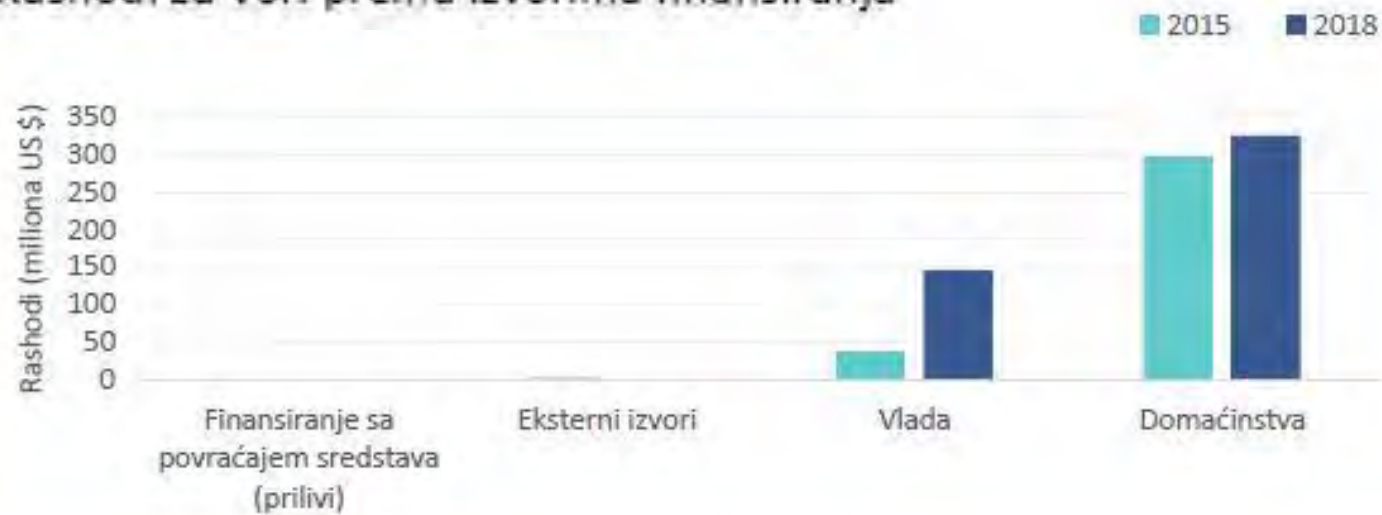
SANITACIJA I VODA ZA PIĆE	Sanitacija	Voda za piće	Zdravstvo
Procesi revizije i/ili planiranja u okviru sektora	●	●	
Izdvajanje sredstava	●	●	
Izrada nacionalnih standarda ili propisa	●	●	
Utvrđivanje ciljeva u vezi sa aktivnostima nadzora	●	●	
ZDRAVSTVO			
Utvrđivanje prioriteta u javnom zdravlju za smanjenje bolesti koje se odnose na VSH			●
Odgovor na epidemije koje se odnose na VSH			●
Utvrđivanje prioriteta zdravstvenih objekata kojima su potrebna poboljšanja u oblasti VSH			●
o Ograničeno prikupljanje i dostupnost podataka; ● Delimična dostupnost i mala upotreba podataka; ● Podaci su dostupni i koriste se za donošenje manjeg broja odluka; ● Podaci dostupni i koriste se za donošenje većine odluka.			



**Podaci neophodni za donošenje odluka u oblasti vode za piće, sanitacije i zdravstva su dostupni, prikupljaju se i analiziraju, ali je zbog nedovoljnih ljudskih resursa, nedovoljne informatičke podrške i stare metodologije ovaj proces otežan i obuhvat, sadržaj i kvalitet podataka je nekompletan i nedovoljan.**

Ilustracije radi, Javna komunalna preduzeća tek poslednjih godina preduzimaju napore ka uvođenju informaciono-komunikacionih tehnologija (ICT) za upravljanje podacima i radnim procedurama. Uvođenje i primena *ICT* i podizanje kapaciteta stručnih kadrova, posebno na opštinskom nivou, značajno će doprineti unapređenju donošenja odluka korišćenjem digitalnih baza podataka.

## Rashodi za VSH prema izvorima finansiranja



Iz pokazatelja potrošnje prema izvoru finansiranja vidljiv je rast sredstava za kapitalne investicije (dominantno uloženog od strane državne uprave). Odnos kapitalnih i operativnih troškova je znatno povoljniji u odnosu na prethodni period (0.12 za godinu 2015. naspram 0.45 za godinu 2018.).





	Sanitacija u gradskim sredinama	Sanitacija u seoskim sredinama	Pijaća voda u gradskim sredinama	Pijaća voda u seoskim sredinama
Finansijske šeme za obezbeđivanje pristupa VSH uslugama priuštljivijim za osetljive grupe	●	◐	●	◐
○ Šeme ne postoje; ◐ Šeme postoje, ali nisu u širokoj upotrebi; ● Šeme postoje i u širokoj su upotrebi.				



### Pristupačnost

U nacionalnoj strategiji upravljanja vodama predviđeno je da cena za **VSH** usluge ne sme biti veća od 4% prosečnog prihoda po domaćinstvu.

# Serbia

HIGHLIGHTS BASED ON COUNTRY REPORTED GLAAS 2018/2019 DATA

